

Natura

Rotterdam- nummer

15 Juni 1936

Begin Juni komt de laatste zanger terug, de fijne boschrietzanger, die verdoken leeft tusschen het dichte struweel en in Juli als de broedzorgen voorbij zijn, kan men het treffen, dat men vier of vijf van die fijne zangers om zich heen hoort.

Daarna wordt het weer stil, tot in October er veel trek kan zijn van vinken, keepen, lijsters en koperwieken en dan komen ook weer de vlaamsche gaaien, goudhaantjes en staartmeezen ons den geheelen winter gezelschap houden.

Waar vindt men zoo'n vogelryke plek in een groote handelsstad? En vergeet ook den Kralingschen Plas niet, die er tegen aan ligt.

In najaar en winter komen tegen den avond duizenden kok- en zilvermeeuwen en een enkele mantelmeeuw van de groote rivieren naar den Plas om te overnachten. In den winter zwerven troepen groote zaagbekken en nonnetjes rond, en honderden meerkoeten en tientallen waterhoentjes, terwijl er altijd tafeleenden en kuifeendjes tot in het vroege voorjaar te vinden zijn. Dan komen er weer eenige futen en dodaarsjes, die in doortrek zijn en vertellen dat het weer lente wordt.

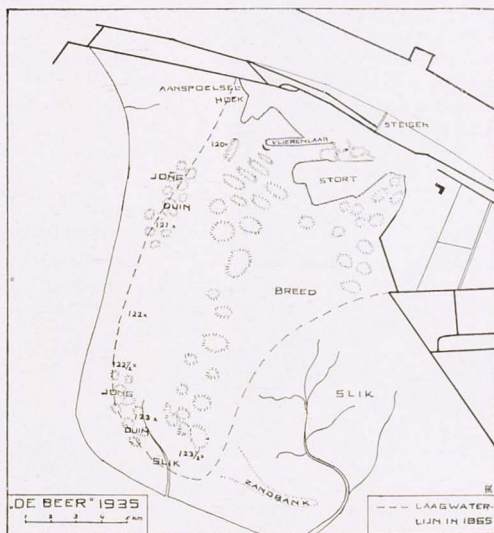
Zooals U ziet, bezit Rotterdam geen groote zeldzaamheden op vogelgebied, maar toch kan het bogen op een grooten vogelrykdom.

W. G. v. d. Kloot • Wageningen

De Beer (Hoek van Holland)

Ontstaan.

Geologisch gesproken is De Beer nog maar een zeer jong landschap. In de 12de eeuw moet de Maas langs Monster gestroomd hebben. De rivier verplaatste zich echter door de eeuwen heen steeds Zuidwaarts. Het duin groeide daarbij in Z.W. richting aan. Het achter deze duinen nieuw gevormde land werd stuk voor stuk ingepolderd. In de tweede helft van de 16de eeuw lag de Maasmond ongeveer waar nu de Waterweg is. Van na die tijd dateert eerst het ontstaan van De Beer. De groei van het land, gepaard gaande met de verlegging van de riviermond, duurde tot 1866, het jaar waarin met het graven van De Nieuwe Waterweg begonnen werd. Toen bestond het terrein uit een groote strandwal met daarachter een slikgebied (nu het z.g. „Breed"). Duinen van eenige beteekenis strekten zich niet verder uit dan tot ongeveer strandpaal 120. Zuidelijk daarvan kwamen slechts jonge duinen van ten hoogste 2 m. hoogte voor.

Groot zijn de veranderingen die het gebied sindsdien heeft ondergaan. De duindalen langs de uitgegraven geul werden opgevuld met zand, terwijl er bovendien groote stukken kunstmatig duin opgeworpen werden (o.m. het Stort, de Vlierenlaan). Het overige duingebied groeide naar schatting tot ongeveer 1910 door. Toen begon de afbraak de aanwas te overheerschen. Het strand had zich uitgebreid, nieuwe duinvorming was daarop ontstaan, waardoor de zandtoevoer naar de oudere duinen werd afgesneden. Door de talrijke konijnen was het beschermende plantendek uitermate zwak. Daarbij kwam, dat tijdens de wereldoorlog geïnterneerden vele konijnen uitgroeven, waardoor de wind nog meer vat op het duin kreeg. 't Gevolg was afbrokkeling van het duin, een proces dat zich nu nog steeds voltrekt.

In het Z.W. strandde in die jaren een groote zandbank, hetgeen een aanzienlijke vergroting van het strand tengevolge had. Op de zandbank ontstonden jonge duintjes. Oostwaarts was gedeeltelijke afdamming van de oude Maasmond (het z.g. „Scheur”) oorzaak

Ligustrum vulgare L.

Foto W. G. v. d. Kloot

van het ontstaan van een uitgestrekt slikgebied, dat bij eb droogvalt.

De plantengroei.

Het spreekt vanzelf, dat met de hierboven in het kort geschetste ontwikkelingsgeschiedenis de begroeiing ten nauwste samenhangt. Daar de soortenlijst reeds over de 200 namen bevat, moet ik me beperken tot het noemen der voornaamste planten. Beginnen we bij de aanspoelshoek, dan vallen daar op Distels (*Cirsium arvense*) en Kamille (*Matricaria maritima*), die hier van de voedselovervloed (verteerd aanspoelsel) profiteeren. Vooral de kamille groeit duidelijk in vloedlijnen. Als merkwaardigheden noem ik Gele Hoornpapaver (*Glaucium flavum*), Bilzenkruid (*Hyoscyamus niger*) en Heemst (*Althaea officinalis*), alle planten, die wegens hun gering aantal geen afplukken kunnen velen. Gelukkig is dit strafbaar gesteld door een algemeen plukverbod van de gemeente Rotterdam. Misschien vindt ge hier ook nog een enkel exemplaar van *Obione portulacoides*. Wanneer ge hem aantreft, laat hem dan staan, want hij komt, behalve Oostwaarts langs De Waterweg, niet voor op De Beer en we moeten toch trachten in dit natuurmonument zoo veel mogelijk soorten te behouden.

Cynoglossum officinale L.

Foto W. G. v. d. Kloot

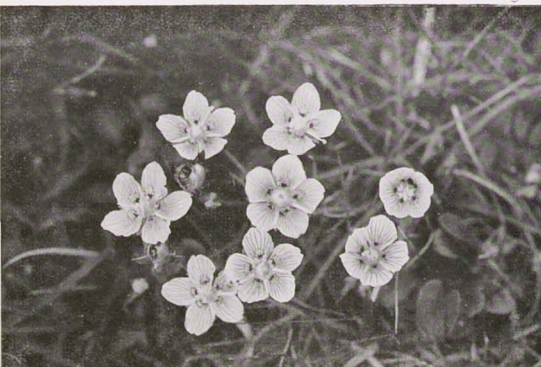
Gaan we Zuidwaarts, dan passeeren we eerst een slikgebied, een overblijfsel van een groote kreek. Als pionier staat er de Zee-kraal (*Salicornia herbacea*). Tot iets minder ver zeewaarts groeien Klein Schorrekruid (*Suaeda maritima*) en Zeeschijnspurrie (*Spergularia salina*). Schitterend mooi zijn hier in 't najaar de herfst-tinten van groen tot fel geel en donker rood.

Op dit slikgebied volgen de jonge duintjes, die zich ongeveer tusschen strandpaal 120 en 121 uitstrekken. De begroeiing bestaat naast het Biestarwegras (*Triticum junceum*) uit Loogkruid (*Sal-sola Kali*) en de merkwaardige Zeewolfsmelk (*Euphorbia Paralias*). Van hier landwaarts gaande, treft u voor de oudere duinen een aantal typische helmduintjes aan: de tweede zône in de duinont-wikkeling. De konijnen zorgen ervoor, dat de duinvorming weinig opschiet. Ze schijnen vooral voor helm een voorkeur te hebben. Daar dit terrein zoo'n geweldige vogelbevolking huisvest, vraagt men zich onwillekeurig af, of deze ook invloed op de plantengroei heeft. Dit is echter slechts zeer weinig. Door de groote uitgestrektheid is de bemesting per oppervlakte-eenheid slechts gering. Alleen de groote sterns, die met honderden bij elkaar op enkele duin-kopjes broeden, veroorzaken een merkbare invloed op het plantendek. Op plaatsen waar zij broeden sterft de helm af. Vroegere broedplaatsen zijn nu nog duidelijk te herkennen aan een zeer over-vloedige distelgroei (*Cirsium arvense*).

De vlakten tusschen deze duintjes dragen een totaal andere flora. Ze zetten zich Oostwaarts voort over een zeer groote oppervlakte tusschen de oudere duinen. In de winter komt hier bij hooge vloedden het zeewater, waardoor het zand veel slijbrijker is dan dat van de duinen. Het zee- en/of regenwater blijft 's winters dikwijls maandenlang staan. Hierin ontwikkelt zich een wiervegetatie, die als een korst het zand bedekt. 's Zomers groeit er het melkkruid (*Glaux maritima*) in geweldige hoeveelheden. Daartusschen nog allerlei andere planten, waarvan ik alleen de beide Duizendguldenkruiden: *Centaurium pulchellum* en *C. vulgare* noemen wil. De eerste is vooral kenbaar aan zijn gedrongen vorm. Vaak vindt ge hiervan reeds bloeiende plantjes van nog geen cm groot. *C. vulgare* heeft vooral in het najaar duidelijke bladrozetten. De bloem is ook iets donkerder dan die van *C. pulchellum*.

Gaan we nog even naar de Z.W. hoek dan is daar duidelijk de vroegere geul tusschen bank en strand te herkennen. In het Zuidelijke deel ligt een vrij groote kreek met eromheen een slikvegetatie, waarin Zeekraal (*Salicornia herbacea*) en Zulte (*Aster Tripolium*) domineeren. De vegetatie heeft echter, vooral in droge tijden, veel te lijden van het van de bank afstuivende zand.

Het groote slikgebied langs de Brielsche Maas, hoe belangwekkend ook, wil ik verder buiten beschouwing laten. Het Noordelijk hiervan liggende Breed — gedeeltelijk als weiland in gebruik — is in hoofdzaak bedekt met een biezenvegetatie. Daartusschen allerlei aardige planten, zooals b.v. de aardbeiklaver (*Trifolium fragiferum*). Naderen we nu weer ons uitgangspunt, dan vinden we aan de voet van het kunstmatige duin, in de Kievitenwei, veel Heelbladjes (*Pulicaria dysenterica*), Moeraswespenorchis (*Epipactis*

Parnassia
palustris L.

Foto
W. G. v. d. Kloot.

palustris), Bittere Gentiaan (*Gentiana Amarella* ssp. *uliginosa*) en Parnassia *palustris*. Het opgeworpen duin is hoofdzakelijk begroeid met Duindoorn (*Hippophaë Rhamnoides*), Liguster (*Ligustrum vulgare*) en Vlier (*Sambucus nigra*). De laatste schijnt hier bijzonder goed te aarden. De takken schieten snel omhoog en overschaduwden dan met hun dicht loof de duindoorns. Een tijdlang houden de laatste de concurrentie vol door mee te groeien, maar tenslotte moeten ze het onderspit delven. Dit proces ziet ge zich overal voltrekken.

Zoo leeft en strijdt op De Beer een prachtige, rijke flora, waarvan nog veel en veel meer te vertellen zou zijn, hetgeen het korte bestek van dit artikeltje echter niet toe laat.

A. Lebbink • Gemeentetuinarhitect • Rotterdam.

De Kralinger Hout.

Reeds nu een dorado voor de natuurliefhebbers, die den Hout sinds lang hebben „ontdekt”.

Over enkele jaren, als het terrein in zijn geheel zal zijn opengesteld, een rijk bezit voor alle Rotterdammers.

Het is er schoon, telkenmale als men er een bezoek brengt.

Gaat in den winter, als het er stil is, zoodat ge U verloren voelt in de eenzaamheid. En stelt U dan even voor, hoe het er wezen zal, als over eenige jaren het geboomte flink zal zijn opgegroeid en alles zijn karakteristieke vorm zal hebben gekregen.

Brengt een bezoek in de eerste helft van Mei, liefst zeer vroeg in den morgen. De pruimen en kersen staan in vollen bruidstooi, het jonge loof van de beuken huivert in den ochtendwind, de gaspeldoorn gloeit heldergeel, de egelantier en de balsempopel vulden de lucht met hun zachten geur; 't is al jong leven, dat in de lucht suizelt.

Besteedt ook eens een zomerschen vacatiedag, om een bezoek te brengen en als ge lang hebt rondgedwaald, zet U dan een oogblik neer op een der vele banken langs den Oostelijken wandelweg, om Uw blik te laten gaan over den verren Prins Alexanderpolder. De hitte danst over het weiland en boerderijen, boomen, koeien,

Athaea officinalis L.
Foto W. G. v. d. Kloot